

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Інститут економіки та менеджменту
Факультет менеджменту та логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

_____ М.Кулик
" ____ " _____ 2011р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

"Міжнародна економічна інтеграція"

(за кредитно-модульною системою)

Галузь знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування"
Напрямок підготовки: 6.030601 "Менеджмент"

Курс – 3 Семестр – 5

Аудиторні заняття – 68 Диференційований залік – 5 семестр
Самостійна робота – 58
Усього (годин/кредитів ECTS) – 126/3,5

Індекс Н7-6.030601-1/11-4.10
Н7-6.030601-2/11-4.10

СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 2 із 11	

Навчальна програма дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція" розроблена на основі освітньо-професійної програми та навчальних планів № НБ-7-6.030601-1/11 та НБ-7-6.030601-2/11 підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "Бакалавр" за напрямом 6.030601 "Менеджмент", "Тимчасового Положення про організацію навчального процесу за кредитно-модульною системою (в умовах педагогічного експерименту)" та "Тимчасового Положення про рейтингову систему оцінювання", затверджених наказом ректора від 15.06.2004 р. №122/од, та наказу ректора від 12.04.2005 р. №81/од.

Навчальну програму розробили
доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної
діяльності підприємств _____ Ю. Чичкан-Хліповка

асистент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної
діяльності підприємств _____ Л. Литвиненко

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри напрямку 6.030601 "Менеджмент" (спеціальність 7/8.03060104 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності", спеціальність 7/8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності) – кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 12 від "14" березня 2011 р.

Завідувач кафедри _____ В. Новак

Навчальна програма обговорена та схвалена на засіданні науково-методично-редакційної ради інституту економіки та менеджменту, протокол № _____ від " _____ " _____ 2011 р.

Голова НМРР _____ О. Бондаренко

"УЗГОДЖЕНО"
Декан ФМЛ
_____ О. Ільєнко
" _____ " _____ 2011 р.

"УЗГОДЖЕНО"
Директор ІЕМ
_____ В. Матвєєв
" _____ " _____ 2011 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 3 із 11	

ЗМІСТ

	стор.
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця	4
1.2. Мета викладання навчальної дисципліни.....	4
1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни.....	4
1.4. Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальної дисципліни.....	4
1.5. Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів.....	4
1.6. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни.....	6
2. Зміст навчальної дисципліни.....	6
2.1. Модуль №1 "Теоретичні засади міжнародної економічної інтеграції"	6
2.2. Модуль №2 "Управління процесами міжнародної економічної інтеграції підприємств"	7
3. Список рекомендованих джерел.....	8
4. Форми документів Системи менеджменту якості.....	10

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 4 із 11	

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та прикладною основою сукупності знань та вмінь, що формують управлінський профіль фахівця в області менеджменту організації та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, спрямована на вивчення процесів міжнародної економічної інтеграції господарюючих суб'єктів.

1.2. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є формування у майбутніх менеджерів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у сфері міжнародної економічної інтеграції, розкриття сучасних наукових концепцій, понять, методів, рівнів, видів, масштабів поширення та перспектив розвитку міжнародної економічної інтеграції господарюючих суб'єктів як форми прояву інтернаціоналізації господарського життя.

1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розуміти сутність міжнародної економічної інтеграції;
- засвоїти понятійний апарат, що застосовується для аналізу процесів міжнародної економічної інтеграції;
- знати рівні та форми міжнародної економічної інтеграції, особливості розвитку інтеграційних процесів та діяльності міжнародних об'єднань підприємств;
- оволодіти методами дослідження організаційних та економічних процесів при міжнародній інтеграції підприємств;
- оволодіти концепціями, методами та технологіями реалізації стратегії міжнародної економічної інтеграції підприємств;
- уміти творчо аналізувати стан і тенденції розвитку міжнародної інтеграції на мікро-, мезо- та макрорівні.

1.4. Інтегровані вимоги до знань та умінь з навчальної дисципліни

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність та концепції міжнародної економічної інтеграції як складової частини сучасних міжнародних економічних відносин та комплексного економічного явища, в якому поєднуються і реалізуються національні і спільні економічні інтереси суб'єктів, що інтегруються;
- принципи, форми та міжнародні правові засади міжорганізаційного, субрегіонального і міжрегіонального економічного інтегрування, сучасні особливості і тенденції його розвитку;
- економічні, правові та інституційно-політичні механізми регулювання процесів міжнародної економічної інтеграції.

Вміти:

- вільно орієнтуватися в проблематиці курсу як суттєвій складовій частині теорії світового господарства і міжнародних економічних відносин;
- самостійно використовувати новітні підходи до оцінки ефективності міжнародної економічної інтеграції;
- аналізувати роль та місце господарюючих суб'єктів у міжнародних інтеграційних процесах;
- використовувати емпіричний та статистичний аналіз стану міжнародного середовища для обґрунтування стратегії інтеграції підприємств;
- використовувати набуті знання для самостійного аналізу міжнародних інтеграційних процесів та прийняття на цій основі оптимальних управлінських рішень.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 5 із 11	

1.5. Інтегровані вимоги до знань і умінь з навчальних модулів

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох класичних навчальних модулів.

1.5.1. У результаті засвоєння навчального матеріалу навчального модуля № 1 "Теоретичні засади міжнародної економічної інтеграції" студент повинен:

Знати:

- сутність та особливості процесів міжнародної економічної інтеграції соціально-економічних систем;
- концепції міжнародної економічної інтеграції;
- основні напрямки міжнародної економічної інтеграції підприємств як форми взаємодії господарюючих суб'єктів;
- особливості регіональної економічної інтеграції;
- місце України у міжнародних інтеграційних процесах;
- очікувані ефекти та прогнозовані наслідки міжнародної економічної інтеграції соціально-економічних систем.

Вміти:

- збирати, аналізувати і використовувати необхідну інформацію для оцінки тенденцій розвитку міжнародної економічної інтеграції та прийняття на цій основі оптимальних управлінських рішень;
- оцінювати вплив на розвиток міжнародних інтеграційних процесів різноманітних політичних, соціальних, економічних та технологічних чинників;
- аналізувати роль та місце господарюючих суб'єктів у розвитку міжнародних інтеграційних процесів;
- оцінювати пріоритети та переваги інтеграції України до світового економічного простору;
- формулювати власні погляди щодо переваг та загроз міжнародної економічної інтеграції.

1.5.2. У результаті засвоєння навчального матеріалу навчального модуля № 2 "Управління процесами міжнародної економічної інтеграції підприємств" студент повинен:

Знати:

- механізми управління процесами злиття та поглинання;
- основні принципи та етапи стратегічного управління процесами міжнародної економічної інтеграції підприємств;
- організаційні засади міжнародної економічної інтеграції підприємств;
- показники оцінки економічної ефективності міжнародної економічної інтеграції підприємств;
- особливості управлінського контролю результативності та ефективності міжнародної економічної інтеграції підприємств;
- напрямки міжнародної економічної інтеграції підприємств авіаційного комплексу.

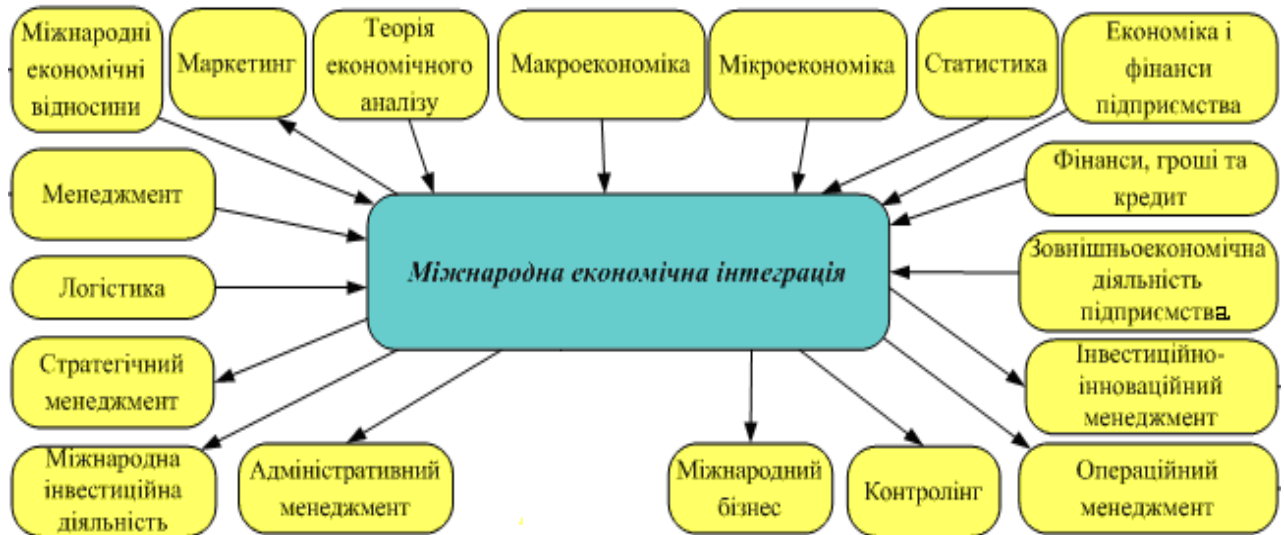
Вміти:

- аналізувати механізми та особливості здійснення операцій злиття і поглинання підприємств;
- ефективно формувати стратегії вертикальної, горизонтальної, діагональної та змішаної інтеграції господарюючих суб'єктів;
- використовувати інструментарій та показники оцінки ефективності міжнародної економічної інтеграції підприємств;
- діагностувати вплив регулюючих дій міждержавних та наднаціональних інституцій на розвиток міжнародних інтеграційних процесів;
- аналізувати стан міжнародної економічної інтеграції підприємств авіаційного комплексу.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 6 із 11	

1.6. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни

Знання та вміння, отримані під час вивчення даної навчальної дисципліни, будуть використані під час вивчення переважної більшості наступних дисциплін професійної та практичної підготовки фахівця.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль №1 "Теоретичні засади міжнародної економічної інтеграції".

Тема 2.1.1. Сутність та особливості процесів міжнародної економічної інтеграції соціально-економічних систем.

Поняття, принципи та основні риси сучасних процесів МЕІ. Передумови та цілі розвитку МЕІ як якісно нового етапу розвитку економічних відносин. Основні відмінності МЕІ від традиційного економічного співробітництва. Рівні розвитку МЕІ. Фактори сприяння та протидії розвитку МЕІ. Інтернаціоналізація, глобалізація та міжнародні інтеграційні процеси.

Тема 2.1.2. Концептуальні засади міжнародної економічної інтеграції.

Основні класичні концепції МЕІ. Фрітрейдерство (А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. Ст. Мілль). Ранній та пізній неолібералізм (В. Репке, М. Алле, Б. Баласса). Теорія корпоративізму (С. Рольф, У. Росту). Теорія структуралізму (Г. Мюрдаль). Неокейнсіанство (Р. Купер). Теорії дирижизму (Я. Тінберген, Р. Санвальд, І. Штолер). Новітні концепції МЕІ.

Тема 2.1.3. Міжнародна економічна інтеграція підприємств як форма взаємодії господарюючих суб'єктів.

Основні напрямки міжнародної економічної інтеграції на мікро-, мезо- та макрорівні. Екстернальна та інтернальна інтеграція. Специфіка взаємодії капіталів господарюючих суб'єктів у процесі міжнародної економічної інтеграції. Поняття, типологія та організаційні форми міжнародних партнерських відносин. Особливості інтеграційної взаємодії господарюючих суб'єктів у рамках виробничої кооперації. Спільні підприємства та транснаціональні альянси у системі інтеграційних зв'язків. Міжнародна науково-технічна інтеграція. Особливості розвитку інтеграційних процесів у різних галузях економіки.

Тема 2.1.4. Особливості регіональної економічної інтеграції.

Сутність та основні тенденції регіональної економічної інтеграції. Механізм регіональної економічної інтеграції. Основні форми МЕІ на макрорівні: зона преференційної

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 7 із 11	

торгівлі, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз. Міжрегіональні кластери як форма просторової МЕІ. Еволюційний цикл процесу міжрегіональної інтеграції. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси.

Тема 2.1.5. Інтеграційні процеси у Західній Європі.

Європейський Союз як втілення класичної моделі міжнародної економічної інтеграції. Етапи розвитку Європейського Союзу. Маастріхтські угоди, спрямовані на розвиток західноєвропейської економічної інтеграції. Особливості взаємодії країн ЄС на сучасному етапі. Перспективи розширення ЄС.

Тема 2.1.6. Інтеграційні процеси у Центрально-Східній Європі.

Інтеграційні угруповання Центрально-Східної Європи. Перспективи приєднання країн Центральної і Східної Європи до ЄС. Основні напрямки співробітництва країн СНД, ГУАМ, Організації Чорноморського економічного співробітництва. Партнерство України з країнами Центральної та Східної Європи. Взаємодія України з країнами ЄС. Перспективи західноєвропейського напрямку інтеграції України.

Тема 2.1.7. Основні напрямки інтеграції Північної та Латинської Америки.

Особливості інтеграційного процесу в Північній Америці. Економічні інтереси країн, залучених до північноамериканського інтеграційного процесу. Перспективи розвитку північноамериканського інтеграційного процесу. Північноамериканська зона вільної торгівлі (NAFTA) як механізм зміцнення позицій США, Канади та Мексики в системі світогосподарських зв'язків. Багатоплановість міжнародної економічної інтеграції в Латинській Америці. Особливості інтеграційних процесів в Карибському басейні та Центральній Америці. Головні моделі південноамериканської економічної інтеграції: Андський пакт, MERCOSUR, Чилійський варіант. Перспективи міжнародної економічної інтеграції в Латинській Америці.

Тема 2.1.8. Особливості інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському та Африканському регіонах.

Місце країн Азії в системі світогосподарських зв'язків. Процес ступеневої індустріалізації країн регіону. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво – АТЕС. Асоціація держав Південно-Східної Азії – АСЕАН. Сучасні тенденції в азіатсько-тихоокеанському інтеграційному процесі. Специфічні риси інтеграційних процесів на Африканському континенті, обумовлені особливостями розвитку Африканського континенту. Організація Африканської єдності.

Тема 2.1.9. Очікувані ефекти та прогнозовані наслідки міжнародної економічної інтеграції соціально-економічних систем.

Потенціал, проблеми та перспективи створення міжнародних інтеграційних об'єднань. Позитивні та негативні наслідки МЕІ. Внутрішні та зовнішні ефекти МЕІ. Засоби досягнення ефективності МЕІ. Динамічно-якісні критерії ефективності інтеграції. Методика розрахунків ефектів інтеграції, що базується на оксфордській глобальній моделі прогнозування економіки. Використання макроекономічної моделі в процесі дослідження ефектів міжнародної інтеграції для країн з перехідною економікою.

2.2. Модуль №2 "Управління процесами міжнародної економічної інтеграції підприємств".

Тема 2.2.1. Управління процесами злиття та поглинання підприємств.

Причини, передумови та мотиви злиттів і поглинань підприємств. Класифікація злиттів та поглинань. Етапи та механізм злиттів та поглинань. Сучасні тенденції розвитку ринку злиття та поглинання. Особливості операцій злиття та поглинання в Україні. Визначення вартості операцій злиття та поглинання. Ключові елементи привабливої компанії-об'єкта інвестицій. Організаційні зміни в процесі злиття та поглинання підприємств. Наслідки злиттів та поглинань компаній.

Тема 2.2.2. Стратегічне управління процесами міжнародної економічної інтеграції підприємств.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 8 із 11	

Основні етапи інтернаціоналізації підприємств. Стратегії інтеграції підприємств: вертикальна, горизонтальна, діагональна та змішана інтеграція. Управління процесами МЕІ підприємств. Місце стратегії МЕІ у стратегічному наборі підприємства. Державна підтримка МЕІ. Механізми МЕІ підприємств.

Тема 2.2.3. Організаційні засади міжнародної економічної інтеграції підприємств.

Організація діяльності об'єднань підприємств. Організація внутрішньої системи управління інтеграційних об'єднань підприємств. Організаційні структури управління об'єднань підприємств. Організаційні форми корпоративних структур: конгломерат, концерн, консорціум, сітьова організація, фінансово-промислова група, пул, асоціація, стратегічний альянс, холдинг. Особливості процесів МЕІ господарських товариств.

Тема 2.2.4. Економічна оцінка ефективності міжнародної економічної інтеграції підприємств.

Підходи до оцінки економічної ефективності МЕІ підприємств. Економіко-математичні методи обґрунтування ефективності кооперації. Ефект масштабів кластерного об'єднання підприємств. Синергічний ефект від інтеграційної взаємодії підприємств-конгломератів. Показники економічної ефективності інтеграції підприємств: потенціал окупності інвестицій, необхідних для інтеграції підприємств; показник економічної стабільності об'єднання підприємств; показник психологічного бар'єра трудового колективу інтеграційним процесам; інтегральний показник ефективності інтеграції підприємств.

Тема 2.2.5. Управлінський контроль результативності та ефективності міжнародної економічної інтеграції підприємств.

Механізми контролю інтеграційних процесів підприємств. Особливості внутрішньофірмового контролю об'єднання підприємств. Інформаційні системи як важливий елемент системи контролю об'єднання підприємств. Контроль за інтеграцією підприємств з боку органів державної влади.

Тема 2.2.6. Напрямки міжнародної інтеграції підприємств вітчизняного та зарубіжного авіаційного комплексу.

Глобалізація ринку авіаційних перевезень. Принципи та практика комерційного співробітництва авіакомпаній в рамках маркетингових та стратегічних альянсів. Партнерські відносини авіакомпаній, що входять до складу глобальних авіаційних альянсів «Star Alliance», «Sky Team» та «Oneworld». Стратегії інтеграції вітчизняних та зарубіжних авіакомпаній. Перспективи інтеграції авіатранспортної системи України до повітряного простору ЄС.

Тема 2.2.7. Міжнародна економічна інтеграція підприємств-виробників авіаційної техніки.

Концентрація активів підприємств-виробників авіаційної техніки через злиття і поглинання компаній-виробників авіаційної техніки. Створення міжнародних авіаційних консорціумів за участю провідних транснаціональних корпорацій. Практика організації спільних підприємств у сфері авіації. Транскордонні злиття і поглинання підприємств-виробників авіаційної техніки. Основні напрямки інтеграції українського та російського авіаційних комплексів.

Тема 2.2.8. Роль держави при реалізації процесів міжнародної економічної інтеграції підприємств авіаційного комплексу.

Державна підтримка розвитку авіаційної промисловості. Правове регулювання авіаційних перевезень. Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері авіації. Стратегії розвитку авіаційної промисловості України.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: навч. посіб. / Д. Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2005. – 206 с.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 9 із 11	

3.1.2. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: монографія / Д. Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2008. – 242 с.

3.1.3. Міжнародна інтеграція : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. В. Артёмов та ін. – Ужгород: Ліра, 2009. – 468 с.

3.1.4. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С.Філіпенко, В.С.Будкін, М.А.Дудченко та ін. – К.: Знання України, 2004. – 303 с.

3.1.5. Саблук П. Т. Регіональна інтеграція / П. Т. Саблук, В. І. Власов, О. Ю. Біленький. – К.: Ін-т аграр. економіки, 2010. – 364 с.

3.1.6. Стратегічна інтеграція підприємств: механізм управління та моделювання розвитку / Пилипенко А. А. та ін. – Х.: ІНЖЕК, 2008. – 403 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Діловий імідж України. Партнерство та інтеграція у світову економічну співдружність : іміджевий альманах / [Авт.-уклад. Авраменко Л.М.; Пер. англ. Кулик А.Г.] – К.: Інформ.-вид. центр «Діловий партнер», 2006. – 631 с.

3.2.2. Євроатлантична інтеграція України: глобальний та регіональний виміри. : зб. аналіт. матеріалів. / [І. М. Коваль та ін.; відп. ред.: І. М. Коваль]. – О.: Астропринт, 2008. – 142 с.

3.2.3. Європейська інтеграція : навч. посіб. / [Карлін М. І. та ін.; за ред. С. В. Федонюка, В. Й. Лажніка]. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2008. – 759 с.

3.2.4. Иванов Ю. В. Слияния, поглощения и разделение компаний: стратегия и тактика трансформации бизнеса / Ю. В. Иванов. – Москва: Альпина, 2001. – 244 с.

3.2.5. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – 7-е вид. – К.: Знання, 2008. – 406 с.

3.2.6. Мешко Н. П. Управління інноваційно-інвестиційним потенціалом мезорівня в умовах міжнародної інтеграції / Н. П. Машко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2008. – 427 с.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни "Міжнародна економічна інтеграція"	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.02.03-01-2011
		Стор. 11 із 11	

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробники		Чичкан-Хліповка Ю. М.	доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств	
		Литвиненко Л.Л.	асистент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств	
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				